

Rammeverk for sensur av skriftlig eksamen med lokalt sensur

Rammeverket for sensur av skriftlig eksamen med lokal sensur skal bidra til god kvalitet i sensurarbeidet. Rammeverket er overordnet og gir ikke spesifikke rammer for hvert fag.

Rammeverket henviser til paragrafer i opplæringsforskriften.

Rammeverket omfatter alle fag med skriftlig eksamen og lokal sensur. Eksamensoppgavene kan være utviklet av enten Utdanningsdirektoratet (sentralt gitt eksamensoppgave med lokal sensur) eller fylkeskommunene (lokalt gitt eksamensoppgave med lokal sensur). Fylkeskommunene har delt ansvaret for de lokalt gitte fagkodene mellom seg. Les mer om Landssamarbeidet for lokalt gitt skriftlig eksamen her: [Eksamen – Novari IKS](#)

Dette rammeverket er et dynamisk dokument som vil revideres når det kommer endringer i lovverk og nye føringer for sensur. I tillegg vil erfaringer fra oppgaveutviklere, sensorer og fagansvarlige i fylkeskommunene og Novari IKS kunne bidra til endringer.

Når du er sensor i fylkeskommunenes landssamarbeid er du oppnevnt av en fylkeskommune. Ved ytterligere spørsmål om sensur skal du ta kontakt med fylkeskommunen som har oppnevnt deg som sensor. Kontaktopplysningene finner du i oppnevningensbrevet.

Revidert 27.02.2026

Oppnevning av sensor

Når du takker ja til å sensurere lokalt gitt skriftlig eksamen er du underlagt taushetsplikt.

Når en fylkeskommune sender deg oppnevningsforesørsel vil du motta både en SMS og en e-post til adressen du har registrert i PAS (Prøve og administrasjonssystemet). I e-posten kan du lese mer om oppdraget. Det er viktig at du følger lenken og takker JA eller NEI til oppdraget så snart som mulig. I e-posten finner du lenke til PAS, og det er viktig at du logger deg på og oppdaterer kontaktinformasjon og kontonummer i systemet. Du kan også logge deg inn i PAS ved å følge denne lenken: [Innlogging PAS-eksamen](#)

Når du er sensor i fylkeskommunenes landssamarbeid er du oppnevnt av en fylkeskommune. Ved spørsmål om sensoroppdraget skal du ta kontakt med fylkeskommunen som har oppnevnt deg som sensor. Kontaktopplysningene finner du i oppnevningensbrevet.

Viktige dokumenter

Som sensor er det flere viktige dokumenter du oppfordres til å sette deg inn i.

Viktige dokumenter

- Oppnevningbrevet du har fått tilsendt på e-post.
- Eksamensveiledningene med vurderingskriterier som du kan søke opp for ditt fag her: [Eksamensveiledninger](#)
- Informasjon om sensurarbeid som finnes på nettsiden [Sensurere eksamen \(udir.no\)](#) Vær oppmerksom på at denne informasjonen er rettet mot sensorer for sentralt gitt eksamen, og der er noen avvik i forhold til sensorer for lokalt gitt eksamen.

Praktiske opplysninger

Sensuren gjennomføres i prøveadministrasjonssystemet PAS – eksamen.

Ved innlogging på <https://eksamen.udir.no> ved hjelp av ID-Porten eller Feide får sensor tilgang til:

- besvarelser som skal vurderes
- navn og kontaktopplysninger til medsensor
- eksamensoppgaven og eksamensveiledningen
- om du er sensor 1 eller sensor 2
- kontaktinformasjon til skolen hvor kandidaten har avlagt sin eksamen
- plagiatskontroll, å sette karakter og å melde mistanke om juks.

På udir.no er det mye god informasjon om sensurprosessen i PAS: [Sensurere eksamen | udir.no](#)

Sensurfrist

Sensurfristen står i oppdragsbrevet og må overholdes. Fristen for å sette endelig karakter vil du også se i PAS når du er innlogget

Besvarelsene

Alle besvarelser skal være digitale i PAS. Enten ved at besvarelsen er skrevet direkte inn i eksamens – og prøvesystemet, eller ved at filer er lastet opp i PAS. Besvarelsene er tilgjengelig for sensor fra kl. 08.00 dagen etter eksamen.

Som sensor er det viktig å være oppmerksom på om fagkoden du skal sensurere gjennomføres i sikker nettleser (Safe Exam Browser). For disse fagene vil kandidatene ikke ha tilgang til digitale hjelpemidler, foruten de som står oppført i de enkelte fagkodene. Kandidater vil heller ikke ha tilgang til digitale notater. Dette kan føre til at kandidatene produserer mindre tekst enn i fag hvor de har tilgang til å klippe og lime inn inn tekst. Det vil heller ikke være mulig for kandidatene med filopplasting. Webkameraoppgaven vil fortatt kunne nyttes. Kandidatene vil også kunne nytte fysiske notater og bøker etc. Plagiatkontrollen er fortsatt et godt verktøy i sensuren.

De aller fleste eksamener med lokal sensur er heldigitale, og kandidaten besvarer direkte i tekstbokser. Kandidatene kan velge å ikke besvare alle oppgavene. I noen fag skal det i enkelte oppgaver lastes opp digitale filer sammen med besvarelsen. Hvis det er grunn til å tro at noe er galt med besvarelsen, for eksempel at en fil ikke kan åpnes, at kandidaten har levert feil fil eller det vises til vedlegg som ikke ligger ved, må sensorene så fort som mulig kontakte skolen hvor kandidaten har avlagt sin eksamen. I påvente av avklaring, kan det registreres manglende besvarelse (MB) i PAS. Det skal alltid registreres en endelig tallkarakter, MB kan ikke være registrert som endelig karakter. Dersom kandidaten har levert en besvarelse uten innhold, skal kandidaten få karakteren 1.

Sensorsamlinger og sensorskoleringer

Fylkeskommunene arrangerer sensorsamlinger og utdanningsdirektoratet sammen med fylkeskommunene arrangerer sensorskoleringer.

Fylkeskommunene og Novari arrangerer digitale sensorsamlinger i april, i forkant av eksamen. Her vil alle lokalt oppnevnte sensorer bli invitert. Samlingene regnes som en del av forberedelsene til sensuren. I samlingene vil sensorene motta nyttig informasjon og veiledning knyttet til sensur i PAS og de formelle rammene som sensor må forholde seg til. I tillegg vil samlingene dekke andre relevante faglige utfordringer knyttet til sensuroppdraget. Hovedhensikten er å trygge sensorene i det kommende sensurarbeidet.

I noen sentralt gitte fagkoder med lokal sensur vil Utdanningsdirektoratet i samarbeid med fylkeskommunene og Novari IKS gjennomføre fagspesifikke digitale sensorskoleringer. Disse arrangeres i etterkant av eksamen og vektlegger samarbeid om sensur knyttet til den aktuelle oppgaven som er gitt til eksamen.

Fylkeskommunene vil i noen lokalt gitte fagkoder gjennomføre digitale fagspesifikke sensorsamlinger. Disse samlingene arrangeres etter at eksamen er gjennomført. Fokuset i samlinger som gjennomføres etter eksamen er å etablere et tolkningsfellesskap gjennom arbeid med eksamensoppgave, vurderingskriterier og ulike besvarelser.

Det er fylkeskommunene som har oppnevnt deg som sensor som sender ut invitasjon til sensorsamling og sensorskolering.

Plagiatkontroll og mistanke om juks

De fleste besvarelser kontrolleres automatisk for plagiat i PAS. Sensor må åpne plagiatrapporten og vurdere innholdet. Mistanke om juks kan registreres i PAS. Sensorene skal vurdere besvarelsen uavhengig av eventuell mistanke om juks.

Plagiatkontroll

Hvis en sensor mistenker uselvstendig bruk av kilder, kan plagiatkontrollen avsløre hvilken del av teksten som er gjenkjent enten fra internett eller fra plagiatleverandørens database. Sammen med sensorenes faglige skjønn, kan plagiatrapporten være til hjelp i vurderingen. Det er viktig å være klar over at plagiat ikke er det samme som juks. En plagiatkontroll avslører kun graden av uselvstendighet. Det er kompetansen kandidaten viser i besvarelsen som skal vurderes, i henhold til oppgaven og læreplanen.

Dersom besvarelser inneholder tekst som ikke er relevant for å besvare oppgaven, skal denne teksten ikke vurderes.

Utdanningsdirektoratet har laget en informasjonsfilm om plagiatkontroll: [Sensurere eksamen | udir.no](https://www.udir.no/eksamen/2023/09/14/plagiatkontroll)

Mistanke om juks

Bruk av hjelpemidler som ikke er tillatt eller kommunikasjon med andre defineres som juks ved eksamen. Dersom en sensor mistenker at kandidaten kan ha jukset på eksamen, skal dette registreres i PAS. Det er viktig å beskrive detaljert hvordan og hvor i besvarelsen sensoren mistenker at kandidaten har jukset. Det bør vises til konkrete eksempler. Bruk av KI og oversettelsesprogrammer er de største utfordringene. Plagiat er ikke juks, og skal ikke meldes inn.

Det sendes et felles varsel fra sensorparet til skolen hvor kandidaten har avlagt eksamen. Sensorparet må beskrive hvorfor de mistenker juks og dokumentere med eksempler. Det er skolen hvor kandidaten har avlagt sin eksamen som skal behandle varselet om mistanke. Begge sensorene kan redigere varselet fram til skolen har behandlet mistanken. Sensorene skal vurdere besvarelsen som er levert, uavhengig av mistanke om juks. Vurderingen skal ikke påvirkes av mistanken om juks.

Det er kun rektor (for elever) og fylkeskommunen (for privatister og de som har læretid i bedrift) som kan avgjøre om kandidaten har jukset, jf. opplæringsforskriften §9-42.

Skolen/fylkeskommunen har tre alternativer for å behandle mistanken:

- Ikke behandlingsgrunnlag: Skolen/fylkeskommunen har ikke nok informasjon til å behandle saken.
- Ikke annullert: Skolen/fylkeskommunen har vurdert mistanken, og ikke fattet noe annulleringsvedtak.
- Annullert: Skolen/fylkeskommunen har vurdert mistanken, og fatter annulleringsvedtak.

Sensorene blir ikke informert om skolens/fylkeskommunens vurdering og eventuelle vedtak.

Karakterforslag og fellessensur

Begge sensorene skal først registrere individuelle karakterforslag i PAS. Deretter skal sensorene diskutere seg fram til felles, endelig karakter. Fellessensur gjennomføres vanligvis via Teams eller per telefon.

Sensorene får tilgang til besvarelsene i PAS klokken 08 dagen etter eksamen. Sensorene skal vurdere besvarelsene hver for seg og registrere karakterforslag i PAS. Det er viktig at dette gjøres for å sikre at alle besvarelser blir vurdert av to uavhengige sensorer (§ 9-33).

Eksamensveiledningen skal brukes aktivt i vurderingsarbeidet. Sensorene må se på vektingen, men ikke glemme å vurdere helheten. Læreplanen er utgangspunktet for sensuren, og sensor skal vurdere innholdet i besvarelsen som er relevant for oppgaven. Sensorene må ta kontakt med sensuransvarlig fylkeskommune så raskt som mulig dersom de har spørsmål eller behov for å diskutere problemstillinger.

Når begge sensorer har registrert sine karakterforslag vil de kunne se hverandres karakterforslag. Fellessensur skjer i de aller fleste tilfeller digitalt via Teams eller per telefon. Det er sensor 2 som fører inn de endelige karakterene i PAS og bekrefter disse.

Uenighet om karaktersetting

Dersom sensorene ikke blir enige om endelig karakter, er det sensor 2 som avgjør resultatet, jf. opplæringsforskriftens § 9-33. Dersom det oppstår utfordringer i sensuren, må ansvarlig fylkeskommune kontaktes så raskt som mulig.

Honorar

Fra 01.01.2025 har fylkeskommunene felles honorarsatser for sensuroppdrag gjennom landssamarbeidet. Honoraret utbetales av sensuransvarlig fylkeskommune.

Rammer for honorering av sensur i landssamarbeidet:

- Eksamenslengde: 4/5 timer
- Forberedelsestid: 6 timer/7 timer (inkluderer digitale sensorsamlinger/sensorskoleringer)
- Tid pr. besvarelse: 26 min./28 min.
- Minimumshonorar (1-4 besvarelser): Tilsvarende 5 besvarelser.
- Ingen oppmøtte: Dersom det ikke foreligger noen besvarelser utgår oppdraget.
- Honorarsats: Honoraret beregnes etter lektor med tilleggsutdanning og topp ansiennitet. Honoraret følger den til enhver tid fremforhandlede lønnsutviklingen.

Merknad: Oslo kommune er eget forhandlingsområde og har egne satser.